

КИШЛОК ХАЖИКАТИ

Ўзбекистон
Компартияси
Марказий
Комитетининг
газетаси

ГАЗЕТА
1974 ЙИЛ
1 ЯНВАРДАН
ЧИКА
БОШЛАГАН

24 НОЯБРЬ, 1982 ЙИЛ,
ЧОРШАНБА
№ 268 (2.674).
Баҳоси 3 тийин.

КЕЧА ВАТАНИМИЗ ПОЙТАХТИ МОСКВАДА ҲАММАН
ЧИ ЧАҚИРИҚ СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ЕТТИНЧИ
СЕССИЯСИ ҲАММАН БОШЛАДИ.
ДЕПУТАТЛАР УТИБ БОРАЕТГАН ЙИЛ НАТИЖАЛАРИ
НИ САРҲИСОБ ҚИЛИБ, СОВЕТ ХАЛҚЛАРИНИНГ
АХИЛ ОИЛАСИ СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКА
ЛАРИ ИТТИФОҚИ ТАШКИЛ ЭТИЛГАНЛИГИНИНГ
ШОНЛИ 60 ЙИЛЛИГИНИ ЯНГИ МЕҲНАТ ЗАҒАФЛАРИ
БИЛАН МУНОСИБ КУТИБ ОЛАЕТГАНЛИКЛАРИНИ
ФАХРЛАНИБ ГАПИРМОҚДАЛАР, ҲАМ БИРИНЧИ БЕШ
ЙИЛЛИКНИНГ ҲАММАН ИЛИГА МУЛЖАЛЛАНГАН МАМЛАКАТ
ПЛАНИ ВА БЮДЖЕТИНИ МУҲОКАМА ЭТМОҚДАЛАР.

МОСКВА. Катта Кремль саройи. ҲАММАН ЧАҚИРИҚ СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ЕТТИНЧИ СЕССИЯСИ. ИТТИФОҚ Совети билан Миллатлар Советининг қўшма мажлиси. (ТАСС-ҒАТАГ телефотоси).

ҲАММАН ЧАҚИРИҚ СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ЕТТИНЧИ СЕССИЯСИ ПАРТИЯ РЕЖАЛАРИ-ХАЛҚ РЕЖАЛАРИ

СОВЕТ кишининг фе-
ровонлиги тўғрисида
рамхўрлик қилиш партия-
нинг энг муҳим программ
йўлидир, унинг бутун
фаолияти олий маъноси бў-
либ келди ва шундай бўлиб
қолди.

КПСС Марказий Комите-
тининг куни кеча бўлиб ўт-
ган Пленуми метирик мус-
таҳкам манса шу ленинча
йўлни давомийлигини тас-
диқлади. Коммунистлар пар-
тияси таврадаги маҳкам
жиёлашган мамлакатимиз
меҳнатчилари Пленум на-
зоратини, ўртоқ Ю. В.
Андроповнинг ундаги нут-
қини халқ хўжалиги самара-
дорлигини ошириш, унга ин-
тенсилаш, бутун экономикка-
га раҳбарлик соҳасини та-
комиллаштириш учун бундан
буёнги курашнинг муфассал
программаси деб билимқо-
лар.

Совет кишилари ўз ме-
хнатининг натижалари билан
фахрланишга ҳақидирлар,
аммо улар келгусида ҳали
янада қийин ва зўр ғайрат
билан қилинадиган ишлар
турганлигини яхши билиди-
лар. Биз ўн биринчи беши
йилликнинг учинчи, асосий
йилга кадам қўймоқдамиз,
бу беши йиллик режалари-
нинг бажарилиши ҳар бир

кишининг шахсан меҳнат қи-
либ қўшадиган ҳиссасига
боғлиқ. СССР ташкил этил-
ганлигининг 60 йиллигини
муносиб кутиб олиш учун
бошланган умумхалқ мусо-
боқасининг кенг майдони ва
дадил маромини айни мана
шу нарса белгилаб бермоқ-
да. Кўп миллатли Советлар
мамлакатининг «ҲАММАН
хўжалиқлари бўлиши меҳ-
натчилар давлат ва жамият
ишларини яхши қилишда
тобора актив катнашмоқда-
лар, социалистик демокра-
тиянинг юксак принциплари
нинг амалда рўёбга чиқар-
моқдалар.

Халқ сайлаб қўйган ки-
шилари ўзининг чақирғи
СССР Олий Советининг Кат-
та Кремль саройидаги ет-
тинчи сессиясига партия ре-
жаларини бажариш аҳду пай-
мони билан тўпландилар.
Сессия 23 ноябрь эрталаб
соат 10 да Иттифоқ Совети
ва Миллатлар Совети-
нинг қўшма мажлиси билан
очилди.

Ю. В. Андропов, Г. А.
Алиев, М. С. Горбачев,
В. В. Гришин, А. А. Гро-
мико, Д. А. Кунаев, А. Я.
Пельше, Г. В. Романов, Н. А.
Тихонов, Д. Ф. Устинов,
К. У. Черненко, В. В.
Шереметев, П. Н. Деми-
чев, В. И. Долгих, Т. Я.

Киселев, В. В. Кузнецов,
Б. Н. Пономарев, Ш. Р. Ра-
шидов, М. С. Соломенцев,
Э. А. Шеварднадзе, М. В.
Зимлянин, И. В. Капитонов,
К. В. Русаков, Н. И. Риж-
ков ўртоқларни депутатлар
гулдурас, давомли қарсақ-
лар билан кутиб олдилар.

Сессияни Миллатлар Со-
ветининг раиси депутат
В. П. Рубен очди. У бундай
леди:

Яқинда партиямиз, совет
халқи, бутун илғор инсо-
ниет Коммунистик партия би-
лан Совет давлатининг атоқ-
ли раҳбари, халқаро комму-
нистик ва ишчилар ҳаракати-
нинг энг таниқли арбоби,
халқлар тинчлиги ва дўст-
лиги учун толмас курашчи
— Леонид Ильич Брежнев
билан қалолари қайғута тў-
либ видолашдилар.

Л. И. Брежнев ҳаётининг
анчагина даври СССР Олий
Совети, унинг Президиуми
самарали фаолияти билан,
Конституциянинг ишлаб чи-
қиши ва қабул этилиши,
халқ депутатлари Советлари-
нинг роли ҳамда «бўр-эти-
бори» янада ошиши билан,
совет жамияти демократия
асосларининг ривожланиши
билан боғланган.

Совет кишилари, талқ
сайлаб қўйган кишилари кўп

миллатли Ватанимиз шонли
фараздининг хотирасига
хурмат бажо этиб, жонажон
Коммунистик партия, унинг
ленинчи Марказий Комите-
ти, КПСС Марказий Комите-
тининг Сиёсий бюроси те-
варағида тагин ҳам маҳкам
роқ жипслашиб, партиянинг
ичини ва ташқи сиёсатига ас-
тойдил ишонишларини ва бу
сиёсатни дидилли билан
қўллаб - қувватлашларини
билирмоқдалар. КПСС
XXVII съезди, КПСС Мар-
казий Комитетининг 1982
йил май ва ноябрь Пленум-
лари нарорларини амалга
ошириш учун қўят билан
ишлашга тайёрдилар.

Мажлис ахли Леонид
Ильич Брежнев хотирасини
бу дақиқа сукат сақлаб,
хурмат билан эста олди.

Депутатлар сессиянинг
куя тартибиди ва унинг иш
тартибиди яқдаллик билан
тасдиқладилар.

Қўйилган масалалар му-
ҳокамага қўйилди.

1. СССР Олий Совети
Президиумининг аъзосини
сайлаш тўғрисида.

2. 1983 йилда СССРни
иқтисодий ва социал ривож-
лантириш Давлат плани тў-
ғрисида ва 1982 йилда
СССРни иқтисодий ва соци-
ал ривожлантириш Давлат

плани қандай бажарилаётган-
лиги ҳақида.

3. СССРнинг 1983 йилги
Давлат бюджет тўғрисида
ва СССРнинг 1981 йилги
Давлат бюджетининг ижроси
ҳақида.

4. СССР Давлат чегараси
тўғрисидаги СССР Қонуни-
нинг лойиҳаси ҳақида.

5. Иттифоқ Совети ва
Миллатлар Советининг энер-
гетика доимий комиссияла-
рини тузиш тўғрисида.

6. СССР Олий Совети
Президиумининг Фармонла-
рини тасдиқлаш тўғрисида.

Кун тартибидининг биринчи
масаласи юзасидан КПСС
Марказий Комитети Сиёсий
бюросининг аъзоси депутат
В. В. Гришин сўз олди. У
бундай леди:

КПСС Марказий Комите-
ти, СССР Олий Совети
Президиуми ҳамда Олий Со-
ветнинг Иттифоқ Совети
билан Миллатлар Совети
Оқсоқоллар кенгашлари мен-
га КПСС Марказий Комите-
ти Бош секретари ўртоқ
Юрий Владимирович Анд-
роповни СССР Олий Совети
Президиумининг аъзоси ки-
либ сайлаш тўғрисидаги тақ-
лифни сизларнинг муҳока-
магизга ҳарола этишни топ-
тирдилар.

Бутун партиямиз ва бу-
тун совет халқи ўртоқ Ю. В.

Андропов Коммунистик пар-
тия билан Совет давлати-
нинг таниқли арбоби экани-
ни, Леонид Ильич Брежнев-
нинг энг яқин сафдоши, Ле-
нин партиясига, коммунизм
қурилиши учун ишига ас-
тойдил содиқ, истеъодли
ташқилогчи ва сиёсий раҳ-
бар эканини билалдилар.

КПСС Марказий Комите-
тининг 1982 йил 12 ноябрь
куни бўлиб ўтган навбатдан
ташқари Пленуми ўртоқ
Ю. В. Андроповни Совет
Иттифоқи Коммунистик пар-
тияси Марказий Комитети-
нинг Бош секретари қилиб
қайта билан сайлади.

Пленум партиямиз олий
органининг метирик бирли-
гини намойиш этиди, КПСС
ва унинг Марказий Комите-
ти КПСС XXVI съезди
йўлидан, ички ва ташқи сиё-
сатда ленинча йўлдан бун-
дан буён ҳам муттасил олға
бораверишга азму қарор
берганликларини лққол тас-
диқлади.

КПСС Марказий Комите-
тининг Бош секретари ўртоқ
Ю. В. Андроповнинг СССР
Олий Совети Президиуми
аъзоси қилиб сайланиши
совет жамияти ва давлати-
миз манфаатларига мўл
либ тўшди. Бундай қилиш
мамлакатимиз давлат ҳоким-
ияти олий органининг мам-

лакат экономикаси ва мудо-
фаа қудратини янада мус-
таҳкамлаш, кўп миллатли
Ватанимиз қардош халқла-
рининг дўстлигини кучайти-
риш, халқ фаровонлигини
ошириш, социалистик демо-
кратияни ривожлантириш со-
ҳасидаги, тинчликни ва
халқаро ҳафсизликни мус-
таҳкамлаш соҳасиди кўп
киррали фаолиятида Комму-
нистик партиянинг раҳбар-
лик роли муваффақиятли
равншида амалга оширилиши-
га қўмқлашди.

СССР Олий Совети қарори-
нинг қўйилган лойиҳасини
муҳокаманга тақдим
этишга ижозат бергайсиз-
лар:

«Совет Социалистик Рес-
публикалари Иттифоқининг
Олий Совети депутат Юрий
Владимирович Андроповни
СССР Олий Совети Прези-
диумининг аъзоси этиб сай-
лашга қарор қилди».

Бу тақлиф гулдурас, да-
вомли қарсақлар билан ку-
тиб олинди.

Депутат Ю. В. Андرو-
повни СССР Олий Совети
Президиумининг аъзоси
этиб сайлаш тўғрисидаги қар-
ор бир овоздан қабул ки-
лиди.

Депутатлардан С. А. Ша-
лаев ва Н. Г. Басовлар ҳам
СССР Олий Совети Прези-

диумининг аъзолари қилиб
сайландилар.

Сессия депутат А. И. Ша-
баевни СССР Олий Совети
Президиумининг аъзоси ва-
зифасидан озод этиди.

Раислик қилувчи кун тар-
тибиди иккинчи масалани
қўриб чиқишга киришишни
тақлиф қилди. «1983 йилда
СССРни иқтисодий ва соци-
ал ривожлантириш Дав-
лат плани тўғрисида ҳамда
1982 йилда СССРни иқти-
содий ва социал ривожлан-
тириш Давлат плани қандай
бажарилаётганлиги ҳақида»
СССР Министрлар Совети
Раисининг ўринбосари,
СССР Госплани раиси депу-
тат Н. К. Байбаков доклад
қилди.

Сўнгра «СССРнинг 1983
йилги Давлат бюджет тў-
ғрисида ва СССРнинг 1981
йилги Давлат бюджетининг
ижроси ҳақида» СССР мо-
лия министри депутат В. Ф.
Гарбузов доклад қилди.

Шу билан СССР Олий
Совети палаталарининг би-
ринчи қўшма мажлиси ёпи-
лди. (ТАСС).

Бутун ҳосил хирмонга!

23 ноябрга қадар республикамизда тайёрлан-
ган пахта 5 миллион 832 минг тоннадан ошиб кетди.
Шу миқдордаги пахтанинг 452 минг тоннадан кўп-
роғи илгичка толали пахтадир. Бир кунда она-Ва-
тан хирмонига 27.783 тонна пахта топширилди.

УЛКАН ЗАҒАР

● **СИРДАРЕ.** Ворошилов райони дала меҳнатчилари юксак доводини эгалладилар. Улар тайёрлов пунктларига 50 минг тонна пахта жўнатдилар. Хар тектар ердан 31 центнердан ҳосил олинди. Машина терими плани 105,5 процент қилиб бажарилиди. Дала гвардиячилари уйған хирмон 36.500 тонна бўлди.

ИПАК ПАХТА — БОЙЛИГИМИЗ

● **ҚАШҚАДАРЕ.** Косон райони пахтакорлари давлат илгичка толали пахта топшириш бўйича плани бажардилар. 21.500 тонна илгичка толали пахта тайёрланди. Ленин номи, «Шарқ юлдузи», Ворошилов номи колхозлар, «Ленинград», «Косон», А. Икромов номи, «Гўлбоғ» совхозлари пахтакор-

лари бу ютуққа муносиб улуш қўшдилар. Район пахтакорлари яна 1,5 минг тонна ипак пахта тайёрлашга қарор қилдилар.

Тайёрлов пунктларига 6.855 тонна пахта етказиб берган Косон райониди «Ленинград» совхозининг меҳнатчилари йиллик плани бажардилар. Ҳа ҳосилотларини ҳисоблаб илгичка толали миқдорлари яхши ҳосилди 8 минг тоннага етказиш учун қатъий бел боғладилар.

ЮКОРИ СУРҒАТ

● **ФАРҒОНА.** Облаетин орти райони, 55 колхоз, 16 совхоз, 55 бўлинма, 1.383 бригадаси социалистик мажбурият ҳисобига пахта топширмоқда.

Риштон райониди «Коммунизм» колхоз аъзолари юбилей йили планини та-

раф билан адо этидилар. Тайёрлов пунктларига 5.520 тонна пахта жўнатилди. Яна 200 тонна пахта топшириш учун қизғин кураш бормоқда.

МАЖБУРИЯТ ҲИСОВИГА

● **ХОРАЗМ.** Урганч районидаги Калинин номи колхоз пахтакорлари социалистик мажбурият ҳисобига пахта топшира бошладилар. Она-Ватан хирмонига 5.183 тонна «оқ олин» етказиб берилди. Хўжалик аъзолари яна 250 тонна пахта тайёрлаш учун бутун куч ва имкониятини ишга солмоқдалар.

МАРРА — 6 МИНГ ТОННА

● **АНДИЖОН.** Хўжаобод райониди пахта тайёрлаш йиллик планини бажарди. Хирмонга 5.690 тонна пахта тўкилди. Ҳосилнинг 75 проценти машиналар ёрдамида териб олинди. Хўжалик пахтакорлари яхши ҳар-

монни 6 минг тоннага етказиш мажбуриятини олишди.

АМАЛИЙ ЕРДАМ

● **НАМАНГАН.** Тошкент енили ва тўқимачилик самарали институтининг Наманган филиали студентлари Охунбобоев номи колхоз (Наманган районида) пахта илгич-теримда илгичроқ этишмоқда. Улар маъсум бошидан 190 тонна колхоз хирмонига 60 тоннадан кўп пахта тўкилди. Бўлажак муваффақиятлар камали яна 10 тонна пахта теримга сўз берилди.

Поп райониди «Партия XXII съезди» колхоз аъзолари тайёрлов пунктларига 4.558 тонна пахта етказиб берди. Йиллик маррани эгалладилар. Хўжалик хирмонни 5 минг тоннага етказиш учун ўзаро мусоабана қилиб юборилди.

ГОЛИБЛАР САФИГА

● **ҚАССАР.** Мегайли районидаги «Кочкарь» совхоз пахтакорлари тайёрлов пунктларига 2510 тонна пахта жўнатиб, йиллик

плани бажардилар. Бу автоном республикада оширилган социалистик мажбурият ҳисобига пахта топшираётган 76 хўжалиқдир.

ДАСТАЛБИ МУВАФФАҚИЯТ

● **СУРХОНДАРЕ.** Денов райониди Иднов номи колхоз аъзолари дастлабки доводини эгалладилар. Дастлабта 2.236 тонна пахта сотилди. Унинг 2.212 тоннаси машиналар ёрдамида терилди.

УЧ ХУЖАЛИК РАПОРАТИ

● **ТОШКЕНТ.** Урта Чирчиқ районда уч хўжалик маррага етди. А. Икромов номи колхоз эл хирмонига 2.835 тонна, Ким Пен Ха колхоз — 4.625 тонна, «Северный маяк» колхоз эл 4.204 тонна пахта етказиб берди.

● **Пахтакор ўртоқлар!** Яна бир жасорат кўрсатсак юксак доводини эгаллаймиз! Юбилей йили план ва социалистик мажбуриятларини шараф билан бажариб, СССРнинг шонли 60 йиллигини муносиб меҳнат тухфалари билан кутиб олаймиз!

МАШИНАЛАР ШАРАФАТИ

● **ЖИЗЗАХ.** Дўстлик райониди Ленин номи совхоз пахта тайёрлаш плани бажарди. Тайёрланган 13.700 тонна пахтанинг 10.700 тоннаси машиналар ёрдамида териб олинди.

Мирзачўл райониди Абай номи совхоз 8.630 тонна шу райондаги С. Селимов номи совхоз 9.931 тонна пахта тайёрлаб, йиллик маррани эгаллади.

ПЛАН БАЖАРИЛДИ

● **САМАРҚАНД.** Оқдарё райониди «Оқдарё» совхоз юбилей йили планини шараф билан бажарди. Дастлабта 7.360 тонна пахта етказиб берилди.

Иштихон райониди «8-март» колхоз 3.543 тонна пахта тайёрлаб, планини бажарганлиги ҳақидаги рапорт рапортга нмзо чекди.

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 23 ноябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи усту — областлар; иккинчи усту — бир кунда тайёрланган пахта; учинчи усту — маъсум бошидан бўлиб; тўртинчи усту — шу жумладан бир кунда машинада терилган пахта; бешинчи усту — маъсум бошдан бўлиб

ТОШКЕНТ	0,02	109,26	—	103,13
ҚАССАР	0,14	108,96	0,02	91,11
ХОРАЗМ	0,18	108,75	—	100,28
БУХОРО	0,24	105,38	0,32	47,76
НАВОНИ	0,33	103,08	0,41	81,32
Фаргона	0,75	98,31	—	83,54
Сурхондарё	0,59	98,09	0,62	63,08
Самарқанд	0,71	96,02	1,04	92,62
Қашқадарё	0,75	95,07	1,11	89,53
Андижон	0,56	94,40	0,42	74,46
Жиззах	0,57	93,89	0,09	79,01
Сирдарё	0,48	92,73	0,23	87,44
Наманган	0,45	91,83	0,31	65,46

Республика бўйича:	0,47	99,02	0,37	81,40
---------------------------	------	-------	------	-------

Шу жумладан илгичка толали пахта:

НАМАНГАН	1,12	161,62	—	38,93
НАВОНИ	0,23	143,19	0,42	118,73
БУХОРО	0,38	119,27	0,08	60,35
СУРХОНДАРЕ	0,58	118,06	0,96	93,96
ҚАШҚАДАРЕ	0,40	106,37	0,60	75,13

Республика бўйича:	0,50	116,05	0,77	86,41
---------------------------	------	--------	------	-------

1983 йилда СССРни иқтисодий ва социал ривожлантириш давлат плани ҳамда 1982 йилги план қандай бажарилаётганлиги тўғрисида

қурилиш кен қўладан оқ
борилди. Пул билан та
миладанин барча мабса
ри ҳисобига жами сар
106,6 миллион квадрат м
бўлган уй ҳоки бинолар
фойдаланишига топири
мўжалданмонда, бу сар
билан планнинг шу йи
топиридан охиб кетди
Депутат 1983 йи
маорифи, олий ва ўрта ма
сус таълими, соғлиқни с
лашчи ривожлантириши
рисида гапирди.

Докладчи 1983 йи
да табиати муҳофиза
лиш тадбирларини ама
ошириш учун жами 1,9 м
диар сўм давлат кани

Бизнинг кўпмиллатли давлатимизда, деди Н. Байбоков, ҳар бир публиканинг иқтисодий умумиттифоқ меҳнат тақсимида муҳим ўрнини эълан қилиш керак. Бундан ташқари можада, мамлакатнинг мила- бойликга тобора салмоқ- хисса кўшможада.

1983 йили планда ба- ниттифокдор республикалар ва иқтисодий районлари тиқосиди ҳамда социал- хатдан тобора ривожлан- рини кўзда тутилди.

Докиладди ташқи иқти- ди атоқларни ривожлан-

социалистик системами
номиясининг етакчи бў
сифатида ривожланиб бо
ётганини таъкидлади.
дощ социалистик мам
натлар билан ўзаро м
фаалли савдо-сотиқ,
тисодиёт ва илмий-техника
алоқалар йил сайн мус
камланиб бормоқда.

Ўзаро Иттифодий Ер
Кенгаши XXXVI сессия
нинг шу йил июнида Ў
пешта бўлиб ўтган маж
лақорлари социалистик м
нафилар ҳамкорлигини м
таҳкамлаш йўлидаги янги
лам бўлди. Шу мақсад

дустликнинг ривожланиши, маънавий, етун қисми проблемаларни ҳал этиш бўй бораётган қийинчиликларни бартараф қилиш зарурати ҳам социалистик инсоний интеграцияни ҳар моҳидаму чуқурлаштириш талаб қилаётганини тасвирлади. Сессия 1988-1 йилларга мувофиқлашган ҳужжатлик планларини муҳофизлаштириш программаси деб аталган принципал ҳам ҳужжатини маъқуллади. 1983 йилда Совет Иттиқининг социалистик маънавияти билан савдоси қатъий билан савдоси

Капиталистик мамлакатларда
булган савдо халқини билан
Йилда беш йиллик план
шириқларидан бири
юқори қилиб планлашти
моқда.

Совет Иттифоқи ривож
наётган кўпгина мамла
дарга савоат корхоналари
бошқа объектлар қурили
да қўмақлаштишиш давом
тираверадилар.

Пировазьяда Н. К. Бай
ков бундай деди:

риш Давлат палатини Олий
Совет қўриқ қилиши, у
муваффақиятли бажариши
БПСС XXVI съезди ў
қўйган вазифаларин
етишда муҳим роль ўйна
Социалистик мусоба
қонг авж олдириш асос
жамилатинг жамики
мамлакатнинг ишлаб чи
рувчи кучларини яла
салтиришга ва халқ ф
волигини оширишга са
бар этилсин. Хўжалик
ташқилотчилик фаолият
доимо такомиллашти
халқ хўжалигининг хал
қўнгларида давлат ин

зепрларни миғас солиш
коняни беради. Министр-
лар, идоралар, иттифок-
республикаларнинг Мин-
лар Советлари, барча ма-
нат коллективлари бун-
куч-гаирати меҳнат ун-
дорлигини, бутун чора-
билан оширишга ва иш-
фатини яхшилашга, техн-
тараккийтишга, жадалла-
риш ва интизоли тенак-
риш, яхши риод, эшитиш
тишларга керак. Совет ма-
Ленин партияси раҳбарлар
да 1983 йилда ҳам Бата-
мизин кутқулди ва со-
жиқатдан ривожлантириш
яниги баъта муваффақият

Медицина контроля май
молларига кура, Анаст
Березовой билан Вален
Лебедевнинг сикхот-саломат
ги ва кайфияти яши.
«Салют-7» — «Союз-Т-7»
«Прогресс-16» орбитал к
плексиянинг учини нормал
вом этмокда.

учишни бошқариш мар- даги узоқ мuddатли парвози ҳар томонлама текшириб кў- ланади. Космонавтлар таъи- миқ тадқиқотларни бажарди- эликта йилгича пачи ва авто- матика бекларидан иборат рияментларни баъзириш илкчи- ни беради. Утган кунларда ги ва кайфияти яхши.

«Салют-7» — «Союз-Т-7»
«Прогресс-16» орбитал к
плексийнинг учиши нормал
вом этмоқда.

ЎНИНЧИ ЧАҚИРИҚ СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ЕТТИНЧИ СЕССИЯСИ СССРнинг 1983 йилги ДАВЛАТ БЮДЖЕТИ ТЎҒРИСИДА ВА СССРнинг 1981 йилги ДАВЛАТ БЮДЖЕТИНИНГ ИЖРОСИ ҲАҚИДА

СССР молия ва саноат вазирлиги ахборот-техника бўлими бошқаруви раиси В. Ф. ГАРБУЗОВ доклади

Грузия ССР	2385
Озарбойжон ССР	2424
Литва ССР	2702
Молдавия ССР	1950
Латвия ССР	1860
Қирғизистон ССР	1644
Тожикистон ССР	1667
Арманистон ССР	1624
Туркманистон ССР	1192
Эстония ССР	1258

Юбилей йилда мамлакат ўн биринчи беш йиллик топшириқларини амалга оширишда муҳим қадам қўйди. Дедди В. Ф. Гарбузов. Милли даромад 460 миллиард сўми таъмин қилинди ва 9 миллиард сўм ортди. Бир йилда таъминан 20 миллиард сўмдан кўпроқ саноат маҳсулотини ишлаб чиқарилади. Бу ўнбиринчи асосий қисми меҳнат унвондорлигини ошириш ҳисобига таъминланади.

КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил май Пленуми қарорларига мувофиқ СССРнинг Озғир-оватат программаси амалга оширилади. Бу йил бир қанча районларда қишлоқ ҳўжалигини учун об-ҳаво шартларини одатлигидек бўлмаганлигига қарамай, мамлакатда қўл хил озиқ-оватат маҳсулотларини етиштиришни қўлайлаштиришга эришилди.

Моддий ишлаб чиқаришда эришилган даржада халқ фировонлигини муттасил юксалтириб бориш учун замин ярада.

СССРнинг 1982 йилги Давлат бюджетни даромадлар бўйича планга нисбатан 102,2 процент қилиб, харажатлар бўйича 100,7 процент қилиб бажарилмоқда.

Совет халқи беш йиллик иккинчи йилнинг мамунияти билан якулашмоқда. Партияннинг иқтисодий сиёсати муттасил амалда олиб боришмоқда, мамлакатимиз КПССнинг XXVI съезди белгилан берган ленинча тўғри йўлдан бормоқда.

КПСС Марказий Комитетининг сессия арасидада бўлиб ўтган Пленуми КПСС XXVI съездининг мамлакат олдига қўйган планларини амалга ошира боришда ниҳоятда муҳим сафарбар этуви роли уйнайди. Пленум

* Қисқарттириб босилмоқда. Докладнинг тўлиқ текстни «Правда» ва «Известия» газеталарида эълон қилинмоқда.

қарориди, ўртоқ Ю. В. Андропов нутқида энг муҳим халқ ҳўжалиги проблемалари ҳавасидан принципал йўл-йўриқлар берилди, келгуси йиллардаги сиёсий ва ташкилотчилик ишларининг асосий йўналишлари белгиланди.

СССРнинг 1983 йилги Давлат бюджетни халқ ҳўжалигини ривожлантиришнинг тўб масалаларига оид партиа XXVI съездининг, КПСС Марказий Комитетининг шундан кейинги Пленумларининг қарорларига ва ўртоқ Л. И. Брежневнинг кўрсатмаларига асосланиб ишлаб чиқилди. Бюджет Давлат планига мувофиқ тузилган бўлиб, экономика ва халқ фировонлигини янада юксалтиришни, мамлакатнинг мудоффа қўбиллатини мустақамлаштириш зарур маблаглар билан таъминланади.

СССР Олий Советининг тасдиғига ҳавола этилаётган бюджет даромадлари бўйича 354 миллиард сўмдан, харажатлар бўйича 353,8 миллиард сўмдан иборат. Даромадлар харажатлардан 0,2 миллиард сўм миқдориди ортди.

Халқ ҳўжалигини пул билан таъминлаш корхоналарининг ўз маблаглари ва банкларнинг кредитларини ҳисобга олган ҳолда шу йилга нисбатан 16,1 миллиард сўм ортди ва жами 349,3 миллиард сўмга етади. Бу татқи ресурслар экономика етакчи тармоқлари моддий-техника базасини кенгайтириш ва мустақамлашга, халқ ҳўжалиғига мутаносибликларини яхшилашга имкон беради.

Миллий даромаднинг пландаги бутун ўлиши истеъмол фондига олиштиришга сарфланади. Шу фонднинг миллий даромаднинг ҳиссаси беш йиллик бошланиб 75,3 процентга нисбатан 76,3 процентга қадар кўтарилди.

КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил май Пленуми қарорларига мувофиқ СССРнинг Озғир-оватат программаси амалга оширилади. Бу йил бир қанча районларда қишлоқ ҳўжалигини учун об-ҳаво шартларини одатлигидек бўлмаганлигига қарамай, мамлакатда қўл хил озиқ-оватат маҳсулотларини етиштиришни қўлайлаштиришга эришилди.

дек алоқа корхоналарини ривожлантиришга 28,9 миллиард сўм акратилди.

Министр агро-саноат комплексини пул билан таъминлаш масалаларига тўхталиб, 1983 йилда Озғир-оватат программасининг топшириқларига қатъин мувофиқ равишда ана шу масалага қатъинлигини айтиди. Унинг жами ҳажми 126,9 миллиард сўмга етади.

Агро-саноат тармоқларини пул билан таъминлашга 47 миллиард сўмга яқин маблаг берилиш мўлжалланади ва шу йилга нисбатан 3,7 процент ортди. Қишлоқ ҳўжалигини ривожлантиришга жами харажатлар қолқозларнинг маблагларини ҳам қўшиб ҳисоблаганда 98,6 миллиард сўм бўлади.

Бюджетда 1983 йилнинг 1 январидан бошлаб қорамол, қўчқарнинг, сўт, дои, қанд лавлагини, картошка, сабзавот ва бошқа маҳсулотларнинг харид нархларини оширишга 16 миллиард сўм акратилди.

Партия ва давлат агро-саноат комплексига сарфланадиган натижа-натта моддий ва молиявий ресурслар мўмин қадар қисқа муддат ичиди самара бериб, мамлакатда саноатнинг ва юқори сифатли қўшимча озиқ-оватат маҳсулотларини етиштиришни назарда тутди.

Давлатнинг капитал қурилиш экономикасини ҳал қилувчи устакларидан бири эканлигини таъкидлаб, 1983 йилда халқ ҳўжалигини пул билан таъминлаш жами ҳажми 144,8 миллиард сўми. шундан давлат капитал маблаглари 124,2 миллиард сўми ташкил этишини маълум қилди.

План ва бюджетда янги қурилишлар қўламини чеклаш ва ишга тушириладиган ҳамда бошлаб қўйилган объектларни қуриб битакиш учун ресурсларни мўмин қадар қўпроқ йиғиш қўзда тутилган. Сарфланадиган маблаг ҳажми пул-ратчи қурилиш ташкилотларининг моддий-техника ва молиявий ресурслари, қурилган билан мувофиқлаштирилиши зарурлигига эътибор жалб қилинди. Шу мақсадда ўтган йилларга нисбатан 1983 йилда капитал маблаглар планга биринчи план вақтида пудрат ишлари план ҳам тасдиқланди.

Савдо-сотиқ ва маиллий хўжалиқ пул билан таъминлаш тўғрисидаги қисмда 1983 йилда давлат ва кооперация савдосини пул билан таъминлашга 6,6 миллиард сўм акратилганлиги айтилган. Чакана товар обороти 314,6 миллиард сўм бўлиб, шу йилга нисбатан 5,4 процент ортди. Маиллий хўжалиқ ҳажми 9,2 миллиард сўмга етади ва 1982 йилга нисбатан 6,8 процент қўлайди.

СССРнинг давлат бюджетда социал-маданий муассасалари ва тадбирларни янада ривожлантиришга 114,1 миллиард сўм акратилиш қўзда тутилган. Бундан ташқари давлат ва қолқоз-кооператив корхоналари ҳамда ташкилотлари социал-маданий тадбирлар учун 27 миллиард сўмдан ортиқ ўз маблагларини сарфлайди. 795 миң ўқурилиш лўғи маблаглар қурилади, 536,2 миң ўқурилиш болалар боғчалари ва асйларини ишга тушириш мўлжалланади.

План ва бюджетда халқ ҳўжалиғи учун надрлар тайёрлаш масалаларига қатъинлиги айтилди.

ВЦИСС хўжйерида бўлган биятини белгилан берган омилилар анализ қилинади, иккинчи жаҳон урушида ғалабага эришилганда Совет Иттифонининг ҳал қилувчи роли, социалистик ижтимоий тузум ва давлат тузумининг кучи ҳамда афзаллиқлари қўрсатиб берилади.

Томда иқтисодий қарама-қаршилик масалаларига доир яқун ва ҳудосалар, турли системалар — социалистик ва капиталистик иқтисодий системаларнинг анализ, умумий ғалабага эришилганда гитлерчиларга қарши коалицияда уришган мамлакатлар экономикаси қўшган ҳиссасида ҳо бўлирлар Урушда қатнашган давлатларнинг иқтисодий потенциалли ва шу потенциалли

давлат социал страхованиесининг бюджетни СССР Давлат бюджетига харажатлар бўйича 43,5 миллиард сўм, таққослама шартларининг ўлиши 6,4 процент қилиб белгиланган. Бу маблаглар пенсия ва нафақалар тўлаш, санаторий-курортда даволаниш ва дам олиш базаларини ривожлантиришга сарфланади.

Коммунистик бунёдкорлик ва Ер озида тинчлиқни сақлаш — партиямиз ва давлатимиз сиёсатининг иккинчи асосий ўзаро боғлиқ мақсадларидир, деди докладчи. Халқро кескинлик гоят қўчайган шароитда давлатимиз ленинча тинчлик йўлида қатъинлиги ва оғишмай турар.

Шу билан бирга жаҳон майдонидидаги ҳозирги вазияти бизни мамлакатимизнинг мудоффа қўбиллатини тегинли даражада сақлаш бора-бора қоралар қўришга мажбур этади. Давлатимиз совет халқи, унинг дўстлари ва иттифоқчилари хавфсизлигини таъминлаш учун мутлақо зарур бўлган ортиқча бирон сўмин ҳам мана шу мақсадларга сарфламалли ва бундан бўён ҳам шундай қилади. СССРнинг 1983 йилги Давлат бюджетига мамлакат мудофасига 17,05 миллиард сўм сарфлаш қўзда тутилган бўлиб, бу пул бюджет харажатларининг 4,8 процентини ташкил қилади.

Иттифоқдош республикаларнинг 1983 йилги давлат бюджетлари қуйидагича бўлади:

РСФСР	(млн. сўм)
Украина ССР	74254
Белоруссия ССР	24082
Ўзбекистон ССР	5731
Қозғистон ССР	6540
Эстония ССР	9340

1983 йил коммунистик бунёдкорликда янги-янги зафарлар ва ютуқлар билан иппонлашганда шак-шубҳа йўқ (Қар-саклар).

(ТАСС).

ПАРТИЯ СИЁСАТИНИ МАЪҚУЛЛАЙМИЗ!

Биз КПСС Марказий Комитетининг Москвада бўлиб ўтган навбатдаги Пленуми материалларини зўр қизиқи билан ўқуридик. Шу материалларда партияннинг мамлакатимиз экономикаси ва маданиятини янада ривожлантиришга, совет халқининг фировонлигини оширишга, Ер озида тинчлиқни мустақамлашга қаратилган асосий йўналиш аниқ белгилан берилган.

Партия ва ҳўкуматнинг ота-онага ҳамжўрлиги самараларини биз доимо ҳис қиламиз. Масалан, бизнинг коллективизмизда юзлаб кишилар ҳар йили янги квартираларга қўчиб кўришмоқда, қасба-қоьонинг имтиёли йўлланмалари билан санаторийларда ва дам олиш уйларида ўз саломатлиқларини мустақамлашмоқдалар. Корхонамизда болани боғчага жойлаштириш проблемаси ал-лақачон ҳал этиб бўлинган.

Бирлашма цехларида асбоб-ускуналар доимо лиги-ланмоқда ва қўл меҳнати ҳиссаси камаймоқда. Партия белгиланган улуғвор режалар бизнинг маффаатларимизга тўла мос тушади. Меҳнатдаги барча ўртоқларим номдан мен тракторозлар КПСС ва Совет ҳўкуматининг ички ҳамда ташқи сиёсатини батамом қўллаб-қувватлаётганликлари ва маъқуллаётган.

М. ТИШАВОВ,
«Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқарш бирлашма асбобчи цехининг соловчиси, Ленин ордени кавалери.

БИЗИНГ ҲИССАМИЗ— ЗАРБДОР МЕҲНАТ

Барча совет кишилари сингари ҳўжалигимиз меҳнатчилари ҳам КПСС Марказий Комитети ноябрь Пленуми якуларини қизғин маъқулламоқдалар. Қабул қилинган қарорларда, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Ю. В. Андропов нутқида партияннинг ленинча йўлига садоқат тасдиқланган, ҳозир мамлакат олдига турган асосий вазифалар аниқлаб берилган. Бу вазифалар орасида Озғир-оватат программасини амалга ошириш ҳам бор. Ю. В. Андропов ўз нутқида таъкидлаб ўтганидек, бу программани бажаришнинг ортича сурши мумкин эмас. Бу қишлоқ ҳўжалиғи ҳўжаликлари, шу жумладан биз, пахталардан ҳам бевосита таълулчилик. Биз мамлакатга қимматбаҳо саноат ҳам олиб бериш билан бирга, озиқ-оватат маҳсулотларини ишлаб чиқариш учун ҳам ҳам ашё бериш.

Олий сифатли дала етма-ларини кўпроқ етиштиришни ўзимизнинг асосий вазифамиз деб ҳисоблаймиз.

«1939—1945 йиллардаги ИККИНЧИ ЖАҲОН УРУШИ ТАРИХИ» КЎП ТОМЛИК НАШРИ ТУГАЛЛАНДИ

тер, уришган қомонларнинг социал-сиёсий, иқтисодий, ҳарбий, идеология ва дин-ломатик доиралардаги қарама-қаршиликларни қўриб чиқилди.

«Иккинчи жаҳон урушини якуларини ва сабоқларини» деб аталмиш якуловчи ўз иккинчи том марксизм-ленинизм методологияси асосида совет халқи ва бошқа мамлакатлар халқларининг халқро империялизм зарбдор қўчалари бўлиш Германия фашизми ва Япония милитаризмига қарши курашининг тарихий тажрибаларини очиб беради. Бу томда гитлерчиларга қарши коалициянинг ғалабасини ва фашизм-милитаристик блокнинг мағлу-биятини белгилан берган омилилар анализ қилинади, иккинчи жаҳон урушида ғалабага эришилганда Совет Иттифонининг ҳал қилувчи роли, социалистик ижтимоий тузум ва давлат тузумининг кучи ҳамда афзаллиқлари қўрсатиб берилади.

Томда иқтисодий қарама-қаршилик масалаларига доир яқун ва ҳудосалар, турли системалар — социалистик ва капиталистик иқтисодий системаларнинг анализ, умумий ғалабага эришилганда гитлерчиларга қарши коалицияда уришган мамлакатлар экономикаси қўшган ҳиссасида ҳо бўлирлар Урушда қатнашган давлатларнинг иқтисодий потенциалли ва шу потенциалли

кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н. Пономарев мажлис ахлини табриқлади.

Совет дўстлик жамиятлари союз президиумининг раиси Э. М. Круглова доклад қилди.

(ТАСС).

ТУРКИСТОН КОМИССАРИНИНГ ХОТИРАСИГА

Республика жамоатчилиғи Туркистон Республикаси Советлари Марказий Ижроия Комитетининг биринчи раиси, 1919 йилнинг январда оқ тевдидиҳи исёончилар томонидан ваҳшийларча ўлдирилган ўн тўрт комиссарининг бири — Всеволод Дмитриев.

ҲАМКОРЛИКНИ ЧЎҚУРЛАШТИРА БОРИБ

Совет Иттифонин билан Польша ўртасида станоксозлик ва асбобсозлик саноати соҳасидаги ҳамкорлик доимий иш группасининг 23 ноябрь кўни Тошкентда очилган XVI мажлисида раҳамли программа билан бошқариладиган станоклар қатъин қотишмалли асбоблар яратиш ва уларни тақомиллаштириш соҳасида бундан бўён қилинадиган ишлар му-

ҳокама қилинмоқда. Мажлисда ЦХР Металлургия ва машинасозлик саноати министрлиғи билан СССР Станоксозлик ва асбобсозлик саноати министрлиғининг, Бутунитифон «Станкозагранпостанка» бирлашмасининг вакиллари қатнашмоқдалар.

Икки мамлакат корхоналари ўртасидаги алоқалари мустақамлаш, ўзаро маъ-

тан ва халққа мардонавор хўжизм қилиш, Коммунистик партия ишига, Улуғ Октябрь идаалларига бениҳоя садоқатининг ёрқин намунасида, деб таъкидлашда сўзга чиққан кишилар.

(ЎзТАГ).

ҲАМКОРЛИКНИ ЧЎҚУРЛАШТИРА БОРИБ

фазали машина-ускуна ва материалларни бир-бирларига юзубиб туриш, станоклар ва асбобларни унификация қилиш ва стандартлаш масалалари муҳокама қилинмоқда. Программага мувофиқ Тошкент абразив комбинати ва асбобсозлик заводи бориб қўрилади.

Бу корхоналарнинг маҳсулотини чет элларда, шу жумладан Польшада яхши маълум.

(ЎзТАГ).

ва бошқа қардош республикаларнинг биологлар, тулроқшунослари, инженер-механиклар, агрономлар қишлоқ ҳўжалиғи ишлаб чиқаришда техникавий таъриқий ютуқларни асосида тулроқ унвондорлигини ошириш, тулроққа ишлов бериш замонавий машина меҳанизмлардан фойдаланиш йўларини муҳокама қил-

моқдалар.

(ЎзТАГ).

Чет элларда ХАБАРЛАР ОКИМИДАН

рашган совет расмий кишилари, деди Р. Дуул, СССРнинг Қўша Штатлар билан савдо-сотиқни ривожлантириш истаганилигини айтди, бирок улар бундай савдо-сотиқ ҳеч қандай сиёсий шартлар билан боғланмаслиқ лозим эканлигини таъкидлади, деди Р. Дуул.

Мехико. Мексика президенти Х. Лопес Портильо чет элдаги мексикалик гражданиларнинг мол-мулки ва капитал маблагларига солиқ солишни қўзда тутуви қонун лойиҳасини конгрессга йўллади.

Қонун лойиҳасига мувофиқ бошқа мамлакатларда мол-мулки аки банк сўчтлари билан мексикаликлар келгуси йил 1 январидан бошлаб ўз мол-мулкини ҳажмига қароб 3 процентдан 20 процентга солиқ тўлашлари керак бўлади.

Мексика ҳўкумати ишлаб чиққан қонун лойиҳаси қанчалигини мамлакатдан вассан АКШга олиб чиқиб кетилишга чек қўйишга қаратилган. Чўкин АКШ бир йил давонда Мексика пессос икки марта девальвация қилинишга сабаб бўлди.

ПНОМПЕНЬ. Кампучия Халқ Революцион партияси Марказий Комитети мамлакатда ватанпарварлик муассасасини ривожлантириш тўғрисида қарор қабул қилди. Мусобақа корхоналар, муассасалар, коллективларда ва харбий қисмларда ўтказилган. Қарорга мувофиқ мусобақани ташкил этиш миллий кенгаши тузилди. Кенгашга Кампучия Халқ Революцион партияси Сиёсий бюросининг аъзоси, Кампучия Халқ Республикаси Министрлар Кенгаши Раисининг ўринбосари Чан Сот бошлиқлик қилади.

(ТАСС, 23 ноябрь).

Сенатор Эй-Би-Си телевидение мамлакатининг муҳбири билан сўхбада кенгаш иштироқчиси бўлиб иш олиб борадиганини айтиди. Мен уч-

«Эл соғлиғи — юрт бойлиғи», дейди халқимиз. Хазорасп райониди ҳам бунга ахши биллимади. Шу бондан ҳам бу ерда бошқа хил бинолар қатори медицина муассасалари қурилишига алоҳида эътибор берилмоқда. Райондаги 940 беморга мўлжалланган шифохона ва учта поликлиника қишлоқ меҳнаткашларига намунали тиббий хизмат кўрсатмоқда.

Суратларда: 1. Шифокор Розимбой Маткаримов, шифохона бош врач Хушнуд Куръязов ва операция ҳам-

шираси Сафаргул Мусасва, беморга тиббий ёрдам кўрсатишмоқда. 2. Жаррохлик хонасида. Операция ҳамшираси Дурмома Рўзиметова, касалхона бош врачнинг ўринбосари, хирург Қурбонбой Давлетов, хирург-уролог Эркин Дўсқонов ва врач Рўзимат Ибодуллоевлар навбатдаги операция олдиди. 3. Медицина муассасаси ҳамшираларидан С. Мусасва, Ш. Юсупова, Р. Аппонова ва А. Бобоқоновалар.

Е. Ботиров фотолари.

«БЕДБОЙ»

МЕХНАТ-ЭНГ ЯХШИ ТАРБИЯЧИ

Инсон фаолиятдан тўхтасамукамлатдан ҳам тўхтайдими, буни камолатнинг замири фаолиятдир.

Қозонингта меҳнат ҳосилидан танқиди хароҳириш нарса тушмасин, балки, уни истемол қилган фарзандларинг сенга бемехр, беэтиқод бу бемуруват бўлади.

Умрида бир тул қўчат-ниҳол кўккайраган кичи гул ва тушган қадрини қаердан билсин.

Меҳнат ҳосили билан яшган хотам инсон ўз эрига ҳоким, юлғичида қадрига ва иқболлигини белгилочи фаолиятдир.

Шогирдим, ҳаётда фаолият ва ташаббускорлик сенинг эл қўшидаги қадрига ва иқболлигини белгилочи фаолиятдир.

Меҳнатсеварлик бамисоли бир олтин узук бўлса, унинг жаҳондир кўзи ижодий ташаббускорлиқдир.

Раҳимжон УСМОНОВ.

ЗАНГОРИ ЭКРАНА

ПАЙШАНБА

25 НОЯБРЬ
● МТ I
9.00 «Время».
9.30 «Горняклар, қардасиз!».
10.35 «Ҳай», Бадий фильм.
11.50 «Она ҳақида диалог», Илмий-олимабон фильм.
12.10 Янгилликлар.

15.00 Янгилликлар.
15.20 «Дўстлар экрани». Социалистик мамлакатлар телевидениеларининг ҳужжатли фильмлари: «Даревград — Тирноа» (БХР), «Шур ердаги чорраҳа» (ЧССР), «Виттенберг ҳақида ҳикоя» (ГДР).
16.00 «Орбенок» телестудиясининг концерт зали.
16.45 Антуан де Сент-Экзюпери. Ҳаёти ва ижоди ҳақида фильм.
17.35 «Рус сувенири» ансамблининг концерти. Ленинграддан олиб кўрсатилади.

ЕР ЮЗИНИНГ ЯШИЛ ҚОБИҒИ СПОРТ

Сўнгги йилларда инсон қурали техника воситасида ер ости ва ер усти бойлиқларини қидириш, ҳаёти, қайта ишлаш ва уларни аёвсиз ишлатиш жараёнида табиий муҳитга кучли таъсир кўрсатиб, теварак-атрофга чуқур ўзгаришлар киритди.

Табиий муҳитнинг муҳофаза қилиш иши кенг маънода олинганда ҳар қандай экологик системанинг, ҳар қандай биологик турнинг (бундан инсон ҳам мустасно эмас) барқарор ҳаёти ва ривожланиши, атроф-муҳит компонентларининг маълум чегарада сақланишига боғлиқ эканлиги кўзда тутилган керак. Лекин йўқолган ҳайвон ва ўсимлик турларини, ер ости ўсимликларини ҳозирча тиклаш йўллари йўқ.

Ҳозирги вақтда мамлакатимиз халқ ҳўжалигини экологик талабларга аста-секин мувофиқлаштириш учун етарли ресурсларга эгами. 1975 йилдан бошлаб халқ ҳўжалигини ривожлантириш давлат планларида атроф-муҳитни муҳофаза қилишга қаратилган махсус бўлим кўзда тутилган бўлди.

Табиий муҳитни қидиш фани табиий ресурсларнинг антропоген динамикаси қонунчилигини, уларнинг мураккаб ўзаро алоқаларини ўрганиб, бу динамиканинг инсон ҳаёти учун аҳамиятини аниқлайди, табиий бойликлардан рационал фойдаланишни асослаб беради. Ҳозирги вақтда авлодлар учун муҳим бўлган табиий ресурсларнинг миқдор ва сифат хусусиятларини сақлаш ва тиклаш усулларини ишлаб чиқарилади.

Табиий муҳитни қидиш деғалда бутун инсоният маданиятини кўзга тутиб, унинг бойликларида оқилона фойдаланиш уларни сақлаш ва қўлайлаштириш йўлида давлатлар ва халқлар аамалга оширатган тадбирларнинг илмий жиҳатдан асосланган комплекси тушуналади.

Табиий муҳитни қидиш вазифалари ва бу ишни ташкил қилиш тўғрисида гапирганимизда, мактабларимизнинг ва олий ўқув юртиларининг кўп миллион ўқувчиларини тилга олмасдан бўлмади.

СССР халқ артисти, Ҳамза мукофоти лауреати Бернар Корневанинг номи республикада ташқарисида ҳам машҳурдир. У чорак асрдан бери Атишер Навоий номидаги Давлат академик Катта театри сахнасида ўйнаб келади. Валерия кейинги йилларда яратган образлар ўзига хослиги билан ажралиб туради.

Машҳур балеринанинг яқинида СССР Давлат мукофоти сазовор бўлиши унинг кўп йиллик хизматларига берилган юксак баҳо.

Суратда: Б. Корнева Ж. аэль партиясини ижро этмоқда.
Р. Гафуров фотоси. (ЎзТАГ).

«ПАРВОЗ» ПАХТАКОРЛАР ҲУЗУРИДА

«Парвоз» ансамбли пахтакорлар даврасида тез-тез бўлиб, ўзининг жозибадор кўй-қўшнлар билан барчани мафтун этмоқда.

Шу кеча-кундузда барча катта-кичикнинг диққат-эътибори ифтихоримиз — «оқ олтин»ни йиғиб-териб олишга қаратилган. Яқинда Ленин комсомоли мукофоти лауреати «Парвоз» халқ ансамбли Галаба районидидаги «Ленинбод» колхози меҳнаткашларига концерт кўйиб берди. Айниқса, Мансур Мамедов, Дия Мўминова, Соат Шарипов, Хусан Носиров ижро этган Ватан, партия ҳақидаги қўшиқлар, рақслар ва интермедиялар пахтакорларни мамнун қилди.

Арофат НОСИРОВА.

ҚИММАТГА ТУШГАН ХАТО

Оёғи сингандан сўнг Венадаги госпиталлардан бирига тушиб қолган 50 ёшли бемор билан ажаблоти ҳодиса юз берди. Унинг оёғини операция қилишгандан сўнг даволаш муваффақиятли бораётган эди. Лекин оёғи синган бу кишини юрак хасталигидан жафо кўраётган бемор билан алдштириб юборишгандан сўнг у яна операция столига тушиб қолди. Наркоз остида беморга юракни бир маромада уришни ташминлайдиган стимулятор ўрнатилди. Варақлар йўл қўйилган хатони аниқлашгандан сўнг яна кўрак қафасини очиниш тўғри келди ва қим-

матбаҳо қурилма олиб ташланди.

Госпиталь вакилининг айтишича, «Бемор немис тилида гапира олмаганили оқибатида бу хато рўй берган».

162 САНТИМЕТРЛИ ОЛАБУГА БАЛИҒИ

Япониянинг Итами шаҳрида истиқомат қилувчи ишчи-боз-балиқчиға омад кулиб бонди. У Осиёга оролидан унча узок бўлмаган жойдан узунлиги 162 сантиметрли олабуга балиғини тутиди. Шу пайтгача унинг ватандошларидан ҳеч ким бундай катта олабуга балиғини тутишга муваффақ бўлмаган эди.

ЎСИМЛИК ВА БИЗ

Ҳат 250 турдан хўжалик мақсадларида фойдаланилган, хўжалик аҳамиятига эга бўлган ўсимликлар орасида муҳимлари доривор турларидир. Аммо доривор, мева ва саноат учун аҳамияти бўлган ўсимликлардан фойдаланиш натижасида уларнинг миқдори табиатда қамалиб кетди, айрим турлари эса йўқолиб кетди арасида турлариди. Бу хўжалик жиҳатидан аҳамиятли бўлган ўсимликларни муҳофаза қилиш, улардан рационал фойдаланиш ва қўлайлаштириш тақозо этилади. Шунинг учун ўсимликларни муҳофаза қилиш ва улардан самарали фойдаланиш учун мевадори, илдирилари, барилари, илдирилари белгиланган қонун-қоида асосида ишти, илаш учун зарур бўлган оғалларига зарар етказмаслик, илдирилган хом ашёнинг сифати ва миқдори устидан назоратни қўлайлаштириш зарур. Ҳозирча хўжалик жиҳатидан аҳамиятли бўлган ўсимликларнинг мевадори, уруғлари, илдирилари табиатда қамалиб кетмоқда. Масалан, қимматли доривор турлардан — зира, эпри, аянурий, етмак, қочим қабилари эса ўзбошимчилик билан йиғилтириб олиш тўғрисида уларнинг миқдори қамалиб кетди ва ишлаб чиқариш талабига жавоб беролмаётди.

Ер шарида бирор ўсимлигини шу даражада қамалиб кетиши ёни йўқ қилиниши фан ва табиат учун жуда катта йўқотишдир. Бу эса бутун инсоният зиммасига қамалиб, қочиб бўлиб қолган ўсимликларни муҳофаза қилиш ва қўлайлаштириш каби масъулиятли вазифани қўлайди. Бизлар ҳам Гафур Ғулом номидаги Сирдарё Давлат педагогика институтини студентлари билан кўп йиллардан бери олабуга территориясининг шўрхок ерларида бир вақтлар кенг тарқалган, аммо ҳозирги вақтда йўқолиб кетди арасида турган ем-хашак бўладиган ўсимликларнинг уруғи ва илдизини

териб. Ховос район «Дружба» совхозида уларнинг биологисини ўрганишга ва маданий шартда қўлайлаштиришга, Шунингдек, олабуга-тимизнинг ем-хашакка бўлган талабини қондиришга ўз ҳиссамизни қўшмоқдамиз. Бу ўринда қўл шарида ахши ҳосил бераётган, халқ ҳўжалигининг турли тармоқлари учун асосий хом ашё манбаи бўлган қочим ўсимлигининг аҳамияти ҳақида гапириб ўтмоқчимиз.

Бир вақтлар республикамиз территориясида бу ўсимлик кўп бўлиб, одамлар унинг илдиридан қадим замонлардан бундан ишолда тайёрлаб фойдаланиб келганлар. Озиқ-овқат саноатида турли хил ичимликлар, қолға ва шўрпа, хўшқидиш ноз-неъматлар тайёрлашда, фармацевтика саноатида эса балтам қўшириш ва организмни муҳтажамловчи дорини қондиришга унча ишлатилмади. Булардан ташқари қочим бактериясининг хусусиятини баҳолашгандан улардан шўрпа тайёрлаб, зарарку-нанда ва касалликларга қарши курашда фойдаланилса, ахши наф келтиради.

Қочим қиниғулдошлар оиласига оид кўп йиллик ўсимлик бўлиб, оғуни 50—220 сантиметр келади. Табиий шартда ади, шўр ва шўрхок ерларда қўриқ ва ташландиқ жойларда учрайди. Қўриқ ва шўрхок ерларнинг ўзлаштирилиши натижасида табиий қочимзорлар ҳозир йўқ. Ўсимлигининг илдирида 6—12 процентга қадар эволийтил биринчи бўлиб, пеньбетон тайёрлаш учун қўл ишлатилади. Бу хом ашёга бўлган талаб янаош бозорида ҳам ортди бориқда. Табиий шартда уруғидан ҳам унинг қиниғи, қадим олинган ўсимлигини тутиб кетмаслиги қочимзорларнинг қамалиб кетишига олиб келади. Ўсимлиги фойдаланиш даражасига етказиб олиш учун намида 3—4 йил керак. Шу билан бирга хом ашёнинг етарли миқдорда бўлмаслиги халқ ҳўжалигида кўп тармоқларнинг ривожланишига тўсқинлик қилмоқда.

Ўсимлигининг ер усти қисмлари биринчи йил охирига бориб 16—64 сантиметрга боради. Ўсимлик диаметри 28 сантиметрга етади. Об-ҳаво яхши келган йилларда сугорилган майдондаги ўсимликларнинг 23, лалмикор ерларда эса 13 процент гуллади. Бир ўсимликдан ўртача 350 грамм соф уруғ йиғиб олиш мумкин (1000 донга уруғнинг ўртача оғирлиги 480 миллиграмм келади). Ўсимлигининг ўқ илдири биринчи йил 20 сантиметрга етади, улардаги сапонин миқдори 9—12 процентни ташкил этади, ҳўл массаси 41,5 грамм бўлади.

Ўсимлигининг ер усти қисмида чорвачиликнинг ем-хашак базисини яратишда катта роль ўйнайди. Иккинчи, уруғини йилларда «Дружба» совхозини ҳар гектар ердан 48—50 центнердан қўриқ пичан олмақда. (Табиий шартда пичан гектарига 0,2—0,5 центнерга ташкил этилади), 1 килограмм хашак таркибиде 14 процент оқсил, 7 процент мой ва 15 процент углеводлар мавжуддир.

Областимиз далаларида ўсаётган (айниқса, йўқолиб кетган) ўсимликларнинг хўжалик аҳамиятига қараб гуруҳларга бўлиб чиқди. 6 гуруҳга бўлинган студентлар кўпгина ўсимликларнинг уруғи ва илдизини териб қиқиди ва 5000 га яқин гербарий тўлашди. Коллекциямида шўрпа қидириш ўсимликлардан 14 турни барқ уриб ўсмоқда. Келажакда областимизнинг иқлимачи шўрпадан ерларида шу ўсимликларнинг айрим турларини маданийлаштириш мақсад қилиб қўйилди.

Хулоса қилиб айтганда, табиат ҳеёни, унинг бойликлари битмас-туганмас деган ибтидоий тасаввурларга тек қўйилиши лаври келди. Ноб, тутаб бораётган ўсимликларни сақлаш, жонанон ўл-нализ табиатини муҳофаза қилиш ҳаммамизнинг муқаддас бурчимиздир.

С. ДОНИЕРОВ.
Ғ. Ғулом номидаги Сирдарё Давлат педагогика институтини ўқитувчи, биология фанлари кандидати.

ҲАР ТЎҒРИДА

ҚУЛФБУЗАРЛАРГА ҚАРШИ ЧОРА

Сўнгги пайтларда Германия Федератив Республикасида квартирани ўри уриб кетиш ва талон-таролини оладиган ҳодиса бўлиб қолганлиги Ғарбий Германия мутахассисларини қўлфбузарларга қарши янгидан-янги воситаларни яратишга мажбур қилмоқда. Ҳа, фақатгина квартира эгаси овозини эшитиши биланок очилганда электрон қўлфлар ҳам хатто ўзини оқлайолмай қолди. «Хаазе-Таг» фирмасининг сўнгги янгиллиги — бутун квартирани ултра-бизнафс нурлар билан ёритиш тўғрисидаги машиин ёритиш асбоблари сифатида яширил-

ал саройи музейидан XVI аср Италиянинг машҳур мўйқалам устаси Тицианга мансуб портрет сирли ҳолатда топиб бўлди. Қўрилган қораларга қарамадан ўғирланган қартини шу пайтгача топилапти йўқ.

Қўшпа-қўндузи, музейда томошабинлар бўлишига қарамадан ўғирлик юз берди ва ордан бир неча минут ўтгандан сўнг музей хизматчиларидан бири расм йўқолишини сезиб қолди. Бироқ қийинат содир бўлган жойга етиб келган полиция ўғирини қўлга туширишга муваффақ бўла олмади. Музей расий вакилининг фикрича, бу ўғирликда бир неча киши иштирок этган.

Испания пойтахтининг лисинида жойлашган Эскори- (ТАСС).

ШАШКА ТЎҒРИДА

Шашка бўйича 42-мамадак чемпионатда етти тур учрашувлари ўтказилди. Унда москвалик шашкачи А. Кандауров пешқадамлик қилапти.

У еттинчи турда кишини-лик М. Соколовский билан учрашиб, рақибини мағлубиятга учратди ва ўз ҳисобидеги очколарини бештага етказди.

Боқулик Э. Мурсалов билан латвиялик А. Вонцешчуклар ундан кейинги турларини банд этиб туришибди. Улар ҳисобида 4,5 тадан очко бор.

Ўтган йилги мамлакат чемпионати самарқандлик гротмейстер М. Фозилов армянистонлик Л. Саалдан ва москвалик С. Шулгинилар билан 4-6 ўринларини банд этиб турибди. Улар тўрттадан очко тўплаган.

ФУТБОЛ

ТЕРМА КОМАНДА САФИДА

Соци шаҳридаги марказий стадионда СССР олимпия терма командаси контрол матчиини ўтказди. Швециянинг машҳур «Атвидаберг» командаси футболчиларимизнинг рақиб бўлди.

Учрашув совет футболчиларининг усталигида ўтди. 3:1 ҳисобида улар фойдасига ҳал бўлди. Тўпларни совет футболчиларидан Қуръенин, Беланов ва Кероплар қиратишди.

Шунинг қувончли, олимпия терма командаси составида «Пахтакор»нинг марказий ҳимоясини Мустафо Бердоев ҳам бор эди. Гарчи терма команда составида Киев ва Москваининг «Динамо», «Спартак», «Торпедо» командалари футболчилари қатнашмаган бўлса-да, улар яхши ўйин кўрсатдилар.

ШАЙБАЛИ ХОККЕЙ

ИМКОНИЯТЛАРНИ БОЙ БЕРИШДИ

Биринчи лига коллективлари ўртасида бўлиб ўтган навбатдаги учрашувлардан кейин Новосибирскнинг «Сибирь» командаси ҳамон пешқадамлик қилапти.

«Сибирь» хоккейчилари навбатдаги янги учрашувини «Автомобилист» (Свердловск) командаси билан ўтказиб, 4 очкони қўлга киритишди. Биноқорчилар эса бу турда СКА клуби билан учрашиб, биринчи кўни 7:7 ҳисобида дурани ўйнашди. Такрорий учрашувда эса ҳақиқатларимизнинг қўли баланд келди — 4:3.

Биринчи лига коллективларида ўйнаётган хоккейчилар баҳсида Урицкий номидаги спорт клуби ҳужумчиси Сергей Столбун олинди борлиги. У ҳозиргача рақиблар даражасига 32 та шайба 34 лад. Кейинги ўринларда 24 тадан шайба киритган «Сибирь» ва Урицкий номидаги спорт клуби ўйинчилари В. Мелевичук билан Г. Масловлар боришати.

ШАХМАТ

НАМАНГАНЛИКЛАР БИРИНЧИ БЎЛИШДИ

Яқинда Самарқанд шаҳридаги 2-ўрта мактабнинг спорт залида Ўзбекистон ССР Маориф вазирлигини қаршил болалар-ўсмирлар спорт мактабларининг У республика Спартакиадаси программасига киритилган беш шахматчиларнинг финал мусобақалари қилиб ҳолига етди.

Беш шахматчиларнинг бир неча кун давом этган мусобақасида саниктаи область ва Тошкент шаҳри вакиллари иштирок эттишди. Беш мукофот наманганлик шахматчиларга насиб этди. Иккинчи ўринда ўйинчилари Самарқанд ва Тошкент областлари вакиллари атталашди.

Редатор И. СУЛАЙМОНОВ.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»

«СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»

Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана Р.—07518.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700 000. ТОШКЕНТ — П. ЛЕНИН КУЧАСИ, 41* ТЕЛЕФОНЫ: редактор ўри босарлари — 33-44-43, 32-56-21, 33-54-33, 32-54-42. Мусъул секретари — 33-09-93, 32-56-26. Секретарь — 32-54-48, 32-56-23. Партия турмуш бўлими — 32-56-34, 32-56-22. Дехқончилик бўлими — 32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36. Азбобот ва спорт бўлими — 32-54-46. Халқаро ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52, 32-56-39. Гаржиме бўлими — 32-33-81-42. 56-37 32-54-54. Сатрга ва юм ор бўлими — 32-54-52. Илпо-строения бўлими — 32-56-27, 32-58-83. Ёшлар бўлими — 33-81-42.

Нашриёт диспетчери — 32-78-94. Нашриёт телефон станциясининг жавбатчиси — 33-90-50.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Меҳнат Қизил Баяроқ ордени билан оғзаки, Тошкент шаҳри, Индекс 64543.

А. 1170. 13